

Л. К. Гливінська

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**Про поетику когнітивного зразка:
сучасні виміри і спадкоємність традицій**

Гливінська Л. К. Про поетику когнітивного зразка: сучасні виміри і спадкоємність традицій. В умовах загальної психологізації наук поетика демонструє особливу увагу до ідей когнітивізму. Об'єктом поетологічної рецепції стають інтеріоризовані феномени: художнє мислення, авторська свідомість, ментальні закономірності творення «поетичного». На тлі міждисциплінарності увиразнюються локальні, а точніше — лінгвоцентричні, пріоритети когнітивної поетики. Мові приписують роль основного маркера когніції. Літературно-художня комунікація залишається первинним джерелом фактичного матеріалу в когнітивно-поетологічних студіях. Широкі перспективи закладено в універсалізації апробованих підходів. Сучасна когнітивна поетика розвивається значною мірою в контексті американської та західноєвропейської наукових традицій. Між тим ідеться про глибинну спорідненість її настанов з ученням О. О. Потебні.

Ключові слова: *когнітивна поетика, міждисциплінарність, лінгвістика, мова, художній текст, універсалізація поетики, лінгвопоетична теорія О. О. Потебні.*

Гливінская Л. К. О поэтике когнитивного образца: современный взгляд и преемственность традиций. В условиях общей психологизации наук поэтика демонстрирует особое внимание к идеям когнитивизма. Объектом поэтологической рецепции становятся интериоризированные феномены: художественное мышление, авторское сознание, ментальные закономерности отображения «поэтического». На фоне междисциплинарности выделяются локальные, а точнее — лингвоцентрические, приоритеты когнитивной поэтики. Язык рассматривают ведущим маркером когнициии. Литературно-художественная коммуникация остается главным источником фактического материала в когнитивно-поэтологических студиях. Широкие перспективы заложены в универсализации апробированных подходов. Современная когнитивная поэтика во многом развивается в контексте американской и западноевропейской научных традиций. При этом ее идеи глубоко созвучны убеждениям А. А. Потебни.

Ключевые слова: *когнитивная поэтика, междисциплинарность, лингвистика, язык, художественный текст, универсализация поэтики, лингвопоэтическая теория А. А. Потебни.*

Hlyvinska L. K. On poetics of cognitive model: modern measuring and continuity of traditions. In the situation of global psychological tendency of sciences, poetics demonstrates peculiar attention to the ideas of cognitivism. Internalized phenomena become the objects of poetological reflection: literary mind, author perception, mental patterns of creation of «poetic one». Against the background of interdisciplinarity the local priorities, or rather linguo-centric priorities of cognitive poetics become more significant. The language is accredited with the role of the main marker of cognition. The literary-artistic communication remains the primary source of factual material in cognitive-poetological studios. Wide horizons are behind the universalization of evaluated approaches. Modern cognitive poetics is developed generally under the influence of USA and Western-European scientific traditions. Meanwhile what is involved is the deep affinity of its patterns with the guidelines of O. O. Potebnya.

Key words: *cognitive poetics, interdisciplinarity, linguistics, language, artistic text, universalization of poetics, linguistic-poetic theory of O. O. Potebnya.*

Поетія, як і наука, — то лише спосіб мислення... Вона не тільки там, де є величні твори (так само розряди електрики бувають не тільки під час грози), — а, як видно вже з її ембріональної форми, тобто слова, вона є скрізь, щогодинно й щохвилини, де мовлять і думають.

Олександр Потебня

Наука розвивається нині під значним впливом когнітивізму, коли основну увагу вчених привертають явища мислинневої природи, ментальна сутність людини, процеси, пов'язані зі знанням та інформацією. Різні предметні галузі обирають свій шлях у вивчення актуальної проблематики. Серед них — когнітивна антропологія, когнітивна біологія, когнітивна естетика, когнітивне літературознавство, когнітивна математика, когнітивна медицина, когнітивна педагогіка, когнітивна риторика,

когнітивна соціологія. А в ролі «фаворитів» — психологія, лінгвістика і комп'ютерологія, від яких очікують фундаментальних відповідей на запити людства. (Цю тріаду визначив Дж. Міллер, американський психолог, співзасновник першого у світі Центру когнітивних досліджень (1960 р.). Пригадуючи пам'ятну в історії когнітивістики дату — симпозіум із теорії інформації, який восени 1956 р. проходив у Массачусетському технологічному інституті, — Дж. Міллер писав, що відбувалося

тоді «зародження чогось міждисциплінарного», що експериментальна психологія, теоретична лінгвістика і комп'ютерне моделювання пізнавальних процесів уявлялися єдиним цілим, якому прогнозували велике майбутнє [17]. Додамо, що окреслені пріоритети знайшли відображення в новітній енциклопедії з когнітивної науки (див. онлайн-ресурс «Encyclopedia of cognitive science» [<http://onlinelibrary.wiley.com/book/10.1002/0470018860>] 16.03.2015)).

Пропоновану статтю присвячено когнітивній поезиці. На міждисциплінарному тлі ця галузь може видатися вторинною. Однак вектор бачення змінюється, як тільки зауважимо, що поетика — царина філологічна, отже має іманентні зв'язки з лінгвістикою, системотвірною когнітивною наукою.

Бібліографію з когнітивної поезики складають роботи здебільшого зарубіжних авторів, американських і західноєвропейських. Теоретиками галузі є, зокрема, В. Boyd, М. Burke, J. Culpeper, М. Н. Freeman, R. W. Gibbs (Jr.), P. Hernadi, D. Miall, A. Richardson, E. Semino, H. A. Simon, E. Spolsky, P. Stockwell, P. Swirski, R. Tsur, M. Turner.

Досвід учених далекого зарубіжжя безпосередньо вплинув на сучасний розвиток східнослов'янської філології, а власне — на утвердження когнітивно орієнтованої поезики. В означеній сфері активно працюють українські дослідники, а саме: Л. І. Белехова, Т. П. Вільчинська, О. П. Воробйова, К. Ю. Голобородько, Н. Г. Єсипенко, О. М. Кагановська, Л. В. Кравець, В. А. Кухаренко, В. Г. Ніконова, Н. В. Слухай. До системного висвітлення когнітивно-поетологічної проблематики вдаються російські гуманітарії, як-от: М. Ф. Алефіренко, Л. О. Бутакова, О. В. Євтушенко, Н. А. Кузьміна, Л. В. Міллер, О. А. Огнева, І. А. Тарасова. Заявлені тенденції меншою мірою актуальні для білоруського наукового дискурсу (див.: [25:59–60]), утім, не можна не згадати ім'я В. А. Маслової, яка серед перших на теренах Східної Славії апробувала методику концептуального аналізу текстів, зокрема художніх.

Очевидно, що нинішні умови поліпарадигмальності — новий виклик для поезики. Проблема подолання «суб'єктивізму та імпресіоністичності висновків і спостережень» [див.: 4:90] постає з особливою гостротою. У вирішенні проблеми, звичайно, допоможе безсторонній узагальнювальний погляд на ті замовлення, що їх одержала наука.

Актуальність обраної теми доведено. Маємо на меті осмислити когнітивістські інтенції сучасної поезики; розкрити її галузеві пріоритети; визначити завдання і перспективи розвитку на шляху універсалізації. Доцільними будуть ретроспективні рефлексії щодо предмета обговорення, зокрема в контексті лінгвопоетичної теорії О. О. Потебні.

Як стверджують фахівці, термін «поетика» є одним із найдавніших за походженням, «до того ж чи не універсальним, ...що розвивається в поняттєвих полях різних філологічних дисциплін» [11:101]. За понад двохтисячолітню історію він

значно розширив свою полісемію [22:304]. Термін демонструє без перебільшення унікальні сполучувальні можливості. Окрім звичних, ординарних контекстів, що відсилають до *поетики письменника, поезики літератури, поезики фольклору, поезики жанру, поезики слова, до лінгвістичної поезики, історичної поезики, теоретичної поезики*, фіксуємо численні метафоричні вживання, як-от: *поетика свідомості, поетика добра, поетика істини, поетика простору, поетика часу, поетика гри, поетика шахової задачі, інтуїтивна поетика, онтологічна поетика, імпліцитна поетика, герметична поетика, іконічна поетика*. Ці приклади вкотре доводять, що образу немає перепон у межах вербального мислення і метафора — невід'ємний засіб пізнання, зокрема наукового. Є всі підстави погодитися з апологетами когнітивізму, що «залучення метафори до розуміння досвіду — один із найвеличніших тріумфів людського мислення» [14:182].

Нову характеристичну назву-ознаку — «когнітивна» — поетика здобула в другій половині ХХ ст. [див.: 27:3]. Очевидно, що в умовах загальної психологізації наук це вказало на особливу відкритість поезики до ідей когнітивізму. Виявився органічний інтерес поезики до «витончених занять людського духу» (В. З. Дем'янков) — до розуму, мислення, свідомості, фантазування, мрій... Поетика сягнула тих вимірів, що їх раніше оминала. Ключовими для неї стали «образи / теми / мотиви мислинневого порогу» [2:171].

Який же аспект поетологічної рефлексії має відкривати шлях до знань про людську когніцію? Таким надважливим аспектом є лінгвістичний. Услід за М. Л. Гаспаровим, підкреслимо, що поетика — наука про художнє використання *мовних* засобів, оскільки всі факти майстерності, до яких вона апелює, є фактами *словесної* творчості; *лінгвальний* текст — єдина матеріальна форма, через яку читач сприймає зміст твору [7:785]. І тут доречно актуалізувати позицію когнітологів: стартовим «майданчиком» у вивченні «ментальної компетенції» людини, у розумінні того, «як людина оперує символами», осмислюючи світ і себе в цьому світі, має бути лінгвістика, адже серед модусів когніції мовна діяльність — «верховина айсберга» [10:19–23]. (Нагадаємо, що не-лінгвісти відразу зробили ставку також на мовознавство [17].) Хоча й не всі структури свідомості дістають вербальної форми (пор. в О. О. Потебні: «...не всяка думка, приступна людині, виражається чи може виражатися словом. Є сфери людської думки, що перебувають поза мовою...» [18:203]), — але стратегічну роль приписують саме тій ділянці в інфраструктурі мозку, яку репрезентують *мовні* знаки. «...Ми б не знали ні про існування думки, ні про існування смислів, якби не слово, не текст», — переконувала О. С. Кубрякова [24:32]. Доведено, що мовні одиниці відображають людську ментальність фактично в усьому розмаїтті її проявів [16:163].

Отже, когнітивна поетика, яку цікавлять художнє мислення, авторська свідомість, ментальні

закономірності творення «поетичного», апіорі тяжіє до лінгвоцентризму. Прикметно, що в гуманітаристиці Східної Славії когнітивно-поетологічну проблематику найпоспідовніше розробляють саме лінгвісти. У метамові досліджень усталюється новий термін — «когнітивна лінгвопоетика» (див., напр.: [1:25]). Додамо, що на наших теренах фахівців галузі віднедавна об'єднує Українська асоціація когнітивної лінгвістики і поетики (докладніше — на сайті організації: [<http://uaclip.at.ua/> 13.03.2015]).

Розвиваючись на засадах когнітивізму, поетика увиразнила свій мовознавчий сегмент, але при цьому не абстрагувалася від іншої іманентної іпостасі — літературознавчої. Навпаки, обставини сприяють більш дієвій співпраці філологів, до якої закликав свого часу В. П. Григор'єв (див., напр.: [9:491–492]). Нині «інтеграційна “тканина”», створюючи ширший “дотикальний досвід”, дає “виходи” на ширший спектр проблем та їхніх інтерпретаційних версій» [20:12]. І в зізнаннях колег проступає одна на всіх, спільна правда; пор.: «Літературознавець — швидше специфічний мовець, бо саме мова — найвірніший і найнеунікніший шлях до смислу. І тільки розгортання мови в архіпелазі свідомості (і певною мірою підсвідомості також) народжує розгортання смислу, ту смислотворчість, що освячена презумпцією доцільності» [20:6].

На продовження теми підкреслимо, що сучасна поетика прагне універсалізації. Ідеться про фактичний результат іншого знакового явища — тотальної текстуралізації. Поліаспектність поетики достеменно впливає з мультіреферентної природи тексту (див.: [8]). Наприклад, у пансеміотичному вимірі текстом є світ, і цей світ має свою поетику.

Варто визнати, що ідея екзистенційної текстуральності, скерована до принципу «буття-в-тексті», лишається більшою мірою теоретико-аналітичним конструктом, ніж знаряддям експериментальної верифікації. Так само й поетика світу уявляється лише гіпотетично. Натомість традиція поетологічних рефлексій щодо *вербального* тексту (він є, до речі, прототипом у надвеликій категорії текстів) сягає, як відомо, у глибину віків. І вже на цьому шляху поетика демонструє свої ресурси не умоглядно, а наочно. Якщо донедавна вона мала один стратегічний напрямок: *історико-літературний* процес — *художній* текст — творча особистість *письменника*, то на сьогодні їх багато, оскільки поетику цікавить і нехудожня комунікація. Ряд актуальних терміновживань доповнюють ще й такі, промовисті: *поетика наукової літератури*, *поетика епістолярної ввічливості*, *поетика журналістського тексту*, *поетика публіцистики*, *поетика рекламного тексту*, *поетика і політика*, *поетика спекулятивного дискурсу* (див. дослідження Н. М. Журавльової, Н. В. Зелінської, Л. Г. Кайди, А. В. Корчинського, П. Б. Паршина, Ю. К. Пирогової, В. В. Прозорова та ін.). «Попри деяку екстравагантність» ці контексти «чинні без

будь-якого присмаку метафоричності або гіперболізації» [11:311–312].

Знову переконаємося у змістовій щільності терміна «поетика», у наявності в ньому багатьох згорнутих смислів. Справді, «це слово мовби відгукується на різні потреби дослідників і готове стати їм у пригоді» [12:11]. Розмаїття поетологічних рефлексій сигналізує до того ж про важливий і, мабуть, незворотний процес: «збагачується глобальний, планетарний “розум”, насичується чуттєва ноосфера, наближаючи нас до нового, набутого “синкретизму” наук і мистецтв у їх прагненні охопити й осягнути, інтелектуально збагнути й естетично пережити цілісність буття» [21:22].

Імператив сучасників «когнітивісти приречені на міждисциплінарність» [10:23] не залишає сумнівів у тому, що й когнітивна поетика наближає нас до синкретизму. Зрештою, «тільки спільними зусиллями психології, лінгвістики, антропології, філософії, комп'ютерології (computer science) можна відповісти на питання про сутність розуму, про осмислення досвіду, про організацію концептуальних систем» [10:23]. Відтак усвідомлюємо глибинний сенс інтеграції, тієї, що «зводить воедино величезний, набутий тисячоліттями запас знань і емоцій у новому синтезі» [21:22]. Пор. ще: «Солідаризація наукових методів різних дисциплін у фокусі вивчення життя у формах художньої реальності може дати ту глибину й повноту дослідження, яка допоможе побачити внутрішній світ і мотивацію поведінки людини у новому, незвідка несподіваному ракурсі» [20:18].

Осмислюючи когнітивну поетику зі щойно окреслених позицій, констатуємо її навершення *ad fontes*. Ідеться про фактичну екстраполяцію конкретних методологічних стратегій на первинну для поетику джерельну базу, тобто на *художній* текст. У виборі об'єкта вивчення когнітивна поетика, як назагал, ще не сягнула поза сферу літературної комунікації.

Вищесказане потребує між тим уточнення: за певних підходів красне письменство не становить чітко лімітованої царини. Скажімо, П. Гернаді, професор Каліфорнійського університету, апелює до різних форм літературної буттєвості — від усних до т. зв. «постлітературних», підкреслюючи їх важливість у безперервній «коеволюції людської природи і культури» [26:21]. Зокрема, коли він пише про «постлітературний» сегмент літератури, то наводить приклад кіномистецтва, а власне, фільмів, відзнятих за мотивами художніх творів. Промовисто, що аналізовану статтю П. Гернаді часопис «Poetics today» розмістив у рубриці «На шляху до інтегрованої когнітивної поетики».

Скеровує на вказаний шлях іще один фактор — невизначеність кордонів між літературою художньою і нехудожньою. Цю думку обстоює, зокрема, канадський дослідник П. Свірські. Схилиючись до «поміркованого інтенціоналізму», він стверджує: твір сприймається як художній (fiction) тому, що таким його замислив автор, хоча й ставлення самого митця до результатів своєї творчості може змінюватися на різних її етапах;

не існує суто «фікціональних» жанрів; правда і вигадка не протиставні, а взаємопроникні; адресат завжди намагається відчитати позицію адресанта і співвіднести власні ідеї з авторськими [28].

Прикладний потенціал інтегрованої когнітивної поетики більш виразно, як видається, репрезентують дискурсологічні студії. У роботах, присвячених аналізу релігійного, наукового, масмедійного, політичного та інших дискурсів знаходимо й окремі судження, і певні тематичні підрозділи з поетологічної проблематики, щоправда, самі автори цей аспект своїх досліджень часто не обумовлюють. Тут можна відзначити напрацювання українських гуманітаріїв, як наприклад: О. В. Климентової, І. А. Колеснікової, Г. М. Наєнко, С. І. Потапенка, К. С. Серажим, І. А. Синиці, Л. Л. Славової, О. В. Тріщук.

Загалом, є всі підстави для висновку, що когнітивізм зростає другої половини ХХ–ХХІ ст. стимулював утвердження *новітньої* поетики. Між тим процес «когнітивного» самовизначення був набагато тривалішим. Про це пише О. П. Воробйова: «Зародки когнітивізму простежуються на всіх етапах еволюції поетики — від універсалістської поетики Арістотеля, де вперше було сформульовано принцип неадитивності як неможливості виведення властивостей цілого із властивостей його частин; морфологічної поетики епохи романтизму, де художній твір виступає як високоорганізована гештальтна структура, як живий організм, що зазнає метаморфоз; до більш пізньої — структурної (зокрема, формальної та семіотичної) поетики, де акцентувалася регламентована правилами аналогія як двигун креативності... Особливе місце як предтечі когнітивізму в дослідженні художньої семантики належить поетиці можливих світів — немітатичній поетиці, що бере свій початок у філософії Лейбніца» [див.: 6:18]. Принагідно додамо, що у своїх витоках когнітивна поетика пов'язана з рецепціоністськими «віаннями» — в естетиці, критиці, поетиці.

Доводиться визнати, що автори когнітивно-поетологічних студій, зокрема й вітчизняні, меншою мірою вдаються до ретроспективних рефлексій. Переважно осмислюються близькі до нашої сучасності концепції, розроблені в наукових традиціях США і Західної Європи. Звичним стає дослідницький пошук, наприклад, «у стилі Цура», «у стилі Стоквелла», «у стилі Лакоффа–Джонсона», «у стилі Тернера».

Але інша тенденція все-таки має місце. Питання про вкоріненість когнітивізму в національні наукові традиції системніше обговорюють, зокрема, учені Східної Славії. При цьому неодмінно згадують ім'я фундатора Харківської філологічної школи О. О. Потебні (див., напр.: [3; 5; 13]).

2015-й — рік ювілейний: світова славістика відзначає 180-ліття з дня народження О. О. Потебні й укотре нагадує собі, що «в доробку великого вченого немає нічого, не вартого уваги» [23:41].

Які ж ідеї мислителя суголосні проблематиці сучасної когнітивістики, а точніше — когнітивної

поетики? Відповіді підкаже авторитетний текст. «Ми, самі не відаючи, ...удаємося до поезії, без чого наша думка абсолютно неможлива», — навчав своїх студентів О. О. Потебня [19:528]. Або ще: «Поезія... втамовує природну людську потребу помічати всюди цілісне й довершене» [19:194–195]. «Будь-яке нове сполучення думки... спонукає до пошуку нових сприйняття і доведення їх зв'язку та узгодженості з попередніми» [19:422].

У міркуваннях О. О. Потебні простежуємо виразну кореляцію з новочасними ідеями: метафоричність є не тільки постійною властивістю мови, а й неодмінною ознакою людського мислення; вона супроводжує процеси сприйняття дійсності, сигналізує про набутий досвід і потребу в одержанні нових знань, впливає на поведінкові орієнтири. Когнітологи стверджують: «Понятійна система, у межах якої ми думаємо і діємо, насправді є метафоричною... Як звороти мови метафори можливі тільки тому, що йдеться про метафори концептуальної системи людини» [15:25, 27].

З особливою виразністю проступають завбачення О. О. Потебні, якщо актуалізуємо предмет основної уваги вченого — «питання мовознавства, у його гумбольдтівському розумінні: “поезія” і “проза” (поетичне і наукове мислення) “по суті явища мови”» [18:13]. О. О. Потебня послідовно підтверджує вагомість мови у психоментальному бутті людини і залишає за лінгвістикою роль надважливої гуманітарної галузі [18:203, 204]. Показово, що у своїх роздумах про «поезію» (мистецтво) і «прозу» (науку) він апелює до фактів як вербальної, так і когнітивної природи. Учений пише про два стани думки, явлені у слові: якщо певний зміст експлікується в образі, тобто алегорично, то йдеться про «поезію»; якщо зміст виражається безпосередньо, мовою фактів і абстрактних умовиводів, то має місце «проза» [19:364–375; 18:228–234].

О. О. Потебня доходить висновку, що поетична (образна) форма думки — первинна, вихідна. Мислення поетичне існує апіорі, наукове — апостеріорі [18:234–235]. І поезія не просто «вказує шлях науці», а є необхідною «для створення думки наукової» [19:264, 536]. О. О. Потебня переконливо ілюструє це власною науковою творчістю, у якій «поезія» незмінно супроводжує «прозу». Звернімо увагу хоча б на одну цікаву аналогію: «Коли я промовляю, а мене розуміють, то не перекладаю думки зі своєї голови в іншу, — так само полум'я свічі не подрібнюється, коли я від нього запалюю іншу свічку, тому що в кожній спалахують свої гази» [18:226].

Фактично О. О. Потебня спирався на засади універсальної (інтегрованої) поетики. «...Сама наполегливість, із якою цей великий лінгвіст зіставляє, протиставляє, паралелізує і перехресчує художні та наукові тексти, змушує думати про не випадковість утворення такої структурно-семантичної пари та про існування зафіксованих чи лише передбачуваних Потебнею їх спільних рис і моментів взаємопроникнення» [11:117–118]. Водночас «моменти взаємопроникнення» визна-

чають характер відношень не тільки між художньою і власне науковою творчістю. Естетична оцінка є нагальною щодо тексту будь-якої функціонально-комунікативної природи. О. О. Потебня підкреслює: «Ми можемо вбачати поезію у будь-якому словесному витворі, де цілком певний образ породжує плинність значення, ...де навіть поза авторським задумом чи й наперекір йому з'являється алегоричність» [19:373].

Справді, у виборі стратегій аналізу «думки і мови» наш талановитий співвітчизник явив рідкісну проникливість. Для фахівців із когнітивної поетики наукова спадщина О. О. Потебні — джерело достеменних фактів і об'єктивної аргументації.

Узагальнюючи свої спостереження, підкреслимо, що когнітивізм апіорі не має чіткого зв'язку з певною сферою дослідницького пошуку. Людська когніція цікавить спеціалістів дуже різних предметних галузей. Вагоме слово належить сказати й філологам.

Поетика — одна з найдавніших гуманітарних царин. Показово, що нині вона розвивається за характерним «сценарієм». Її когнітивний вибір — це відповідь на запити глобалізованого світу, у якому витворюється синкретичний науковий простір.

Залишаючись сферою незмінного інтересу лінгвістів і літературознавців, поетика освоює позафілологічні території; поглиблює зв'язки з психологією, філософією, естетикою, культурологією,

етнографією, соціологією, біологією, кібернетикою; апробує нові методологічні стратегії. Поетика універсалізується.

На міждисциплінарному тлі увиразнюються й локальні, а точніше — лінгвоцентричні, пріоритети когнітивної поетики. Мова, як вважається, є тим сегментом ментальної системи людини, що об'єктивує всі процеси цієї системи. Із вивченням насамперед лінгвальних репрезентацій свідомості пов'язують доступ до неспостережуваного когнітивного світу.

Основним джерелом фактичного матеріалу в когнітивно-поетологічних студіях залишається літературна комунікація. Письменницька практика є, очевидно, найбільш відкритою для аналізу творчості як ментального феномену, позаяк робота літератора безпосередньо пов'язана зі словом.

Підкреслимо, що поетична функція є функцією загальномовною і загальнотворчою. Тому об'єктом естетичної оцінки можуть бути різні за комунікативно-функціональним призначенням тексти — і художні, і нехудожні. Це варто врахувати в завданнях когнітивної поетики.

Важливо, щоб новітня поетика зберігала зв'язок із класичними теоріями, як наприклад, з ученням О. О. Потебні. Уважніший ретроспективний погляд на когнітивістську проблематику міг би гармонізувати її осмислення.

Література

1. Алефиренко Н. Ф. Когнитивно-прагматическая субпарадигма науки о языке / Н. Ф. Алефиренко // Когнитивно-прагматические векторы современного языкознания / сост.: И. Г. Паршина, Е. Г. Озерова. — М.: Флинта; Наука, 2011. — С. 16–27.
2. Бовсунівська Т. В. Когнітивна жанрологія і поетика / Т. В. Бовсунівська. — К.: Київ. ун-т, 2010. — 189 с.
3. Болотов В. И. А. А. Потебня и когнитивная лингвистика // Вопросы языкознания. — 2008. — № 2. — С. 82–96.
4. Бурбело В. Б. Сучасна лінгвопоетика: традиції та нові орієнтири / Бурбело В. Б. // Мовні і концептуальні картини світу. — 2011. — Вип. 38. — С. 88–95.
5. Воробйова О. П. Когнітивна поетика в потебнянській ретроспективі // Мовознавство. — 2005. — № 6. — С. 18–25.
6. Воробйова О. П. Когнітивна поетика: здобутки і перспективи / Воробйова О. П. // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. — 2004. — № 635. — С. 18–22.
7. Гаспаров М. Л. Поэтика / М. Л. Гаспаров // Литературная энциклопедия терминов и понятий / гл. ред. и сост. А. Н. Николюкин. — М.: Интелвак, 2003. — С. 785–787.
8. Гливінська Л. Поетика в умовах тотальної текстуалізації // Українське мовознавство. — 2014. — Вип. 41/1. — С. 74–81.
9. Григорьев В. П. О задачах лингвистической поэтики / В. П. Григорьев // Известия Академии наук СССР. Серия литературы и языка. — 1966. — Т. XXV. — Вып. 6. — С. 489–499.
10. Демьянков В. З. Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретирующего подхода / В. З. Демьянков // Вопросы языкознания. — 1994. — № 4. — С. 17–33.
11. Зелінська Н. В. Поетика приголомшеного слова: українська наукова література XIX — початку XX ст. / Надія Зелінська. — Львів: Світ, 2003. — 352 с.
12. Ключек Г. Д. Так що ж таке поетика? / Г. Д. Ключек // Поетика / [відп.ред. В. С. Брюховецький]. — К.: Наукова думка, 1992. — С. 5–16.
13. Кураш С. Б. А. А. Патабня і некторыя праблемы лінгваметафорологіі: погляд з сучаснасці // Наукова спадщина О. О. Потебні у слов'янському культурному просторі / [редкол.: В. М. Брицин та ін.]. — К.: Видавничий дім Д. Бураго, 2013. — С. 66–74.
14. Лакофф Дж. Когнитивное моделирование / Дж. Лакофф // Язык и интеллект / сост. В. В. Петрова. — М.: Прогресс, 1995. — С. 143–184.
15. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон; пер. с англ. А. Н. Баранова, А. В. Морозовой. — Изд. 2-е. — М.: [Изд-во ЛКИ], 2008. — 254 с.
16. Маслова В. А. Язык как этногенерирующий фактор / В. А. Маслова // Лингвистика XXI века / [ред. кол.: В. М. Брицын и др.]. — М.: Флинта; Наука, 2014. — С. 163–168.

17. Миллер Дж. Когнитивная революция с исторической точки зрения [Электронный ресурс] / Джордж А. Миллер. — Режим доступа: <http://psychology-online.net/articles/doc-980.html> (17.02.2015).
18. Потебня А. А. Слово и миф / А. А. Потебня. — М. : Правда, 1989. — 282 с.
19. Потебня А. А. Эстетика и поэтика / А. А. Потебня. — М. : Искусство, 1976. — 614 с.
20. Тарнашинська Л. Б. Презумпція доцільності: абрис сучасної літературознавчої концептології / Людмила Тарнашинська. — К. : Києво-Могилянська академія, 2008. — 536 с.
21. Ткаченко А. О. Поетика: на спіралі свої? / А. О. Ткаченко // Поетика / [відп.ред. В. С. Брюховецький]. — К. : Наукова думка, 1992. — С. 21–41.
22. Ткаченко А. О. Поетика / поетологія: об'єкт / суб'єкт / Анатолій Ткаченко // Українське мовознавство. — 2014. — Вип. 41/1. — С. 304–311.
23. Ткаченко О. Б. О. О. Потебня про мовно-національну асиміляцію / О. Б. Ткаченко // О. О. Потебня й актуальні питання мови та культури / [редкол.: Б. М. Ажнюк та ін.]. — К. : Вид. дім Дмитра Бураго, 2004. — С. 41–49.
24. Человеческий фактор в языке: язык и порождение речи / отв. ред. Е. С. Кубрякова. — М. : Наука, 1991. — 240 с.
25. Щербин В. К. Этапы развития лингвоконцептологии в восточнославянском контексте / Щербин В. К. // Лингвоконцептология: перспективные направления : монография / [авт. кол.: А. Э. Левицкий и др.]. — Луганск : Изд-во ГУ “ЛНУ имени Тараса Шевченко”, 2013. — С. 38–87.
26. Hernadi P. Why is literature: a coevolutionary perspective on imaginative worldmaking / Paul Hernadi // Poetics today. — 2002. — Vol. 23, № 1. — P. 21–42.
27. Steen G. Contextualising cognitive poetics / Gerard Steen and Joanna Gavins // Cognitive poetics in practice / Ed. by Joanna Gavins and Gerard Steen. — London ; New York : Routledge, 2003. — P. 1–12.
28. Swirski P. Literature, analytically speaking: explorations in the theory of interpretation, analytic aesthetics, and evolution / Peter Swirski. — Austin : University of Texas Press, 2010. — 212 p.